

enligt sändlista

Bildande av Ängenäs naturreservat i Finspångs kommun samt fastställande av skötselplan för naturreservatet

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken ett område inom fastigheten Ängenäs 1;1 som naturreservat med syfte, föreskrifter och skötselplan enligt nedan. Naturreservatets gräns är markerad på bifogad karta, bilaga 1.

Naturreservatets namn ska vara Ängenäs.

Syftet med reservatet

Syftet med Ängenäs naturreservat är att skydda värdefulla ädellövmiljöer präglade av odlingslandskapshistoria och barr- och blandnaturskog. Karakteristiska arter för dessa biotoper i allmänhet och hotade, sällsynta samt hänsynskrävande arter i synnerhet, ska skyddas för att bevara den biologiska mångfalden i regionen. Naturmiljöerna ädellövsskog i branter, ädellövlundar, grova ekar och lindar och rödlistade arter knutna till dessa miljöer har särskild prioritet. Ett övergripande syfte är även att, med hänsyn till områdets naturvärden, tillgodose områden för friluftslivet.

Syftet ska nås genom att naturreservatet undantas från skogsbruk och huvudsakligen lämnas för fri utveckling. Naturvårdsbränning kan bli aktuellt i delar av området och ett par granplanteringar ska avvecklas. Återställande av hydrologi kan bli aktuell i dikningspåverkade delar. Lövbefrämjande åtgärder kan bli aktuella i ädellövriska delar med odlingslandskapshistoria. Bete och slåtter kan bli aktuellt för att bevara odlingslandskapsmiljöerna. För att nå syftet kan skötselåtgärder komma att vidtas för att skapa död ved och luckighet. Därmed säkras så långt som möjligt habitat och substrat för de hotade, sällsynta och hänsynskrävande arterna och därigenom möjligheten för deras fortlevnad. För att nå syftet för friluftslivet kan anordningar för friluftslivet bli aktuella.

Föreskrifter

A. Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet, är det, utöver vad som annars gäller, inte tillåtet att:

1. bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, utfylla, plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning;
2. uppföra torn, byggnad eller annan anläggning;
3. uppföra mast, vindkraftverk, eller att uppföra luft- eller markledning;
4. anordna upplag;
5. anlägga väg, campingplats eller uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster;
6. framföra motordrivet fordon. Undantag gäller för äldragare vid uttransport av fällt vilt;
7. anordna motor- eller skyttebana för övning eller tävling;
8. tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra mineralämnen;
9. avverka, gallra, röja, så, plantera, markbereda eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
10. ta bort eller upparbeta dött träd eller delar av träd eller vindfäll;
11. ändra floran eller faunans sammansättning genom införande av för området nya arter;

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken ägare, att utan ytterligare ersättning, och innehavare av särskild rätt till fastigheterna tåla att följande åtgärder vidtas inom reservatet:

1. utmärkning av, och information om, reservatet;
2. naturvårdsbränning för att gynna tall och lövträd;
3. avveckling av ett par granplanteringar samt skapande av död ved och luckighet för att gynna naturvärden knutna till lövträd samt tall;

4. hydrologisk restaurering för att återställa sumpskogsmiljöer;
5. restaurering, röjning, slåtter och bete av odlingslandskapsmiljöer;
6. åtgärder för att minska angrepp av skadeinsekter om större mängder vindfällad gran uppkommer och angrepp av skadeinsekter riskerar att missgynna naturvärden kopplade till granskog och skog med hög luftfuktighet;
7. dokumentation i form av uppföljning av reservatets utveckling av bevarandemål och naturvärden, effekter av skötselåtgärder samt inventering av områdets naturvärden.
8. iordningställande av informationstavla, parkeringsplats, eventuell vandringsled och andra mindre anordningar exempelvis vägvisning.

C. Med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, föreskriver Länsstyrelsen om rätten att färdas och vistas inom reservatet, att det utöver vad som annars gäller, inte är tillåtet att:

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla;
2. samla ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
3. samla ryggradslösa djur med undantag av att med hävning eller plockning ta enstaka individer för artbestämning;
4. skada djurlivet, undantaget den jakt som får bedrivas i reservatet.

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

5. anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet;
6. utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet;

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som Länsstyrelsen utser, att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter B1-8. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för nyttjande av befintliga vägar i enlighet med annan lagstiftning och nyttjande av anvisad väg för virkestransport enligt servitut; föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för att färdas med motorbåt med en hastighet av högst 3 knop (undantag gäller ej vattenskoter); föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för skötsel av befintliga anläggningar, efter tillstånd från länsstyrelsen, enligt servitut och avtal så som: Ängenäs Ga:1 (0562-09/45)

Skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen, bilaga 2.

Förvaltare för naturreservatet skall vara Länsstyrelsen Östergötland.

Skäl för beslutet

Ängenäs naturreservat har höga naturvärden som till stor del har odlingslandskapsprägel i östra delen nedanför förkastningsbranten mot Glan och barrskogsprägel i den stora del av reservatsområdet som ligger ovan branten i väster. De höga värdena har registrerats i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering och i Länsstyrelsens inventeringar av skog och av gamla träd. Mindre områden med restaureringsmarker som är viktiga för helheten genom att binda ihop reservatsområdet ingår i reservatet.

Skogen i de västra delarna är varierande med flera värdefulla biotoper som äldre gran- och tallskogar (både på hållmark och mer bördig mark), tallrismossar och lövsumpskog. Här ingår också ett parti med öppen mosse. I och nedanför branten mot Glan hyser reservatet ädellövskogsbranter och odlingslandskapsmiljöer med variationsrika tidigare betade skogar/hagmarker. Här finns gott om gamla och grova träd av ek, lind, hassel, tall och ställvis även asp, björk och gran. Här ingår också ett skogsavsnitt med näringsrik granskog.

I vissa delar av skogarna förekommer förhållandevis rikligt med död ved och i förkastningsbranten finns blockrika områden och lodytor. Den varierande jordmånen med basrika delar i öster nedan branten bidrar också till den mångformiga miljön. I området har många rödlistade arter bland kärlväxter, svampar, lavar och mossor påträffats och området är även värdefullt för fågellivet.

Området ryms inom den regionala strategin för formellt skydd i Östergötland. För att bevara de höga naturvärdena behöver skogen undantas från skogsbruk och odlingslandskapsmiljöerna skötas. Genom att området skyddas bidrar det även till bevarande av biologisk mångfald i ett landskapsperspektiv.

Natura 2000

Reservatet är inte ett Natura 2000-område idag men planeras att anmälas som ett sådant vid kommande revision av Natura 2000-områden i landet, för att ingå i EU:s nätverk för skydd av arter och naturtyper. Följande naturtyper och arter enligt EU:s art- och habitatdirektiv förekommer i området: Öppna mossar och kärr (7140) Taiga (9010), Näringsrik granskog (9050), Trädklädd betesmark (9070), Lövsumpskog (9080), Ädellövskog i branter (9180), Tallrismosse (91D0), fiskgjuse, havsörn, spillkråka och tjäder.

Länsstyrelsen bedömer att arterna och naturtyperna som ovan nämnts kommer att gynnas av reservatsbildningen och den skötsel som därav följer.

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken skall densamma tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Ängenäs naturreservat är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet är i stort förenligt med gällande kommunal översiktsplan. I nordöstra hörnet av reservatet överlappar en mindre yta med ett utpekad utvecklingsområde i översiktsplanen men reservatet bedöms inte inverka på möjligheterna att utveckla detta område i sin helhet.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av Ängenäs naturreservat inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Länsstyrelsen ska enligt förordning om konsekvensutredning vid regelgivning 2007:1244, i den omfattning det behövs göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Länsstyrelsen gör bedömningen att naturreservatsbildningen inte medför negativa konsekvenser för vistelse och färd i naturreservatet. Ordningsföreskrifterna skall samtidigt leda till att reservatets syfte uppnås.

Miljökvalitetsmål och ekosystemtjänster

Bildandet av naturreservatet Ängenäs är en del av uppfyllandet av miljökvalitetsmålet ”Levande skogar” och ”Ett rikt växt- och djurliv” om vilket Sveriges riksdag och regering beslutat. Länsstyrelsen bedömer att Ängenäs naturreservat bidrar med följande ekosystemtjänster ”Frisk luft” och ”Rekreation”.

Ärendets handläggning

Dokumentation

De mycket höga naturvärdena inom Ängenäs naturreservat dokumenterades i samband med inventeringen av skyddsvärda skogar på Holmen Skog ABs mark, som utfördes av länsstyrelsen 2006.

Reservatsbildning

Reservatet har stakats ut och mätts in av Lantmäteriet. Reservatet har ingått i en samlad överenskommelse mellan Holmen Skog AB och Naturvårdsverket för många reservatsobjekt i landet. Efter förhandling, med utbytesmark från statliga Sveaskog AB som ersättning, har staten genom Naturvårdsfonden tagit över ägandet av fastigheten. Fastighetsbildning pågår.

Remissyttranden

Länsstyrelsen har remitterat förslag till beslut till markägare, övriga berörda sakägare Riksantikvarieämbetet, SGU, Finspångs kommun, Skogsvårdsstyrelsen Östra Götaland, Naturskyddsföreningen i Finspång och Risinge hembygdsförening. Remissvar inkom från Naturskyddsföreningen i Finspång, Skogsstyrelsen och Holmen AB. Naturskyddsföreningen i Finspång har inget att invända och tycker att det är mycket värdefullt att den här typen av biotoper skyddas. Skogsstyrelsen är också positiva till bildandet av reservatet och tycker att skötselplanen ser mycket bra ut med åtgärder som gynnar den biologiska mångfalden. Holmen Skog har inget att invända, men förutsätter att bolagets produktionsskog som helt omger reservatet kommer att kunna brukas utan inskränkningar.

Länsstyrelsens avvägning med avseende på remissyttranden

Holmen Skog förutsätter att den produktionsskog som omger reservatet ska kunna brukas utan inskränkningar. Föreskrifterna för naturreservatet innebär inga inskränkningar för omgivande produktionsskog. Länsstyrelsen anser att naturvårdshänsyn för produktionsskogarna ska tas enligt skogsvårdslagen och de mål som finns i bolagets naturvårdsambitioner genom bl.a. certifiering. Det vore mycket positivt om Holmen vid t.ex. traktthuggning i omgivningarna av reservatet kan inrikta den generella naturvårdshänsynen på att stärka sådana värden som finns i reservatet. Här kan också finnas impediment som på ett bra sätt kan komplettera reservatets värden.

ÖvrigtStrandskydd

Vissa delar av reservatet är beläget inom område där strandskyddsbestämmelser gäller enligt 7 kap. miljöbalken.

Hur man överklagar,

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 3 (Miljödepartementet). Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avd C, vilka gäller omedelbart.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har, förutom undertecknade, naturvårdsdirektören Claes Svedlindh, funktionschefen Emma Hagström länsassessorn Karin Fridell, byrådirektören Lena Lindgren och antikvarien Mattias Schönbeck deltagit.

Kristina Zetterström
Länsråd

Olle Jönsson
Byrådirektör

Bilagor

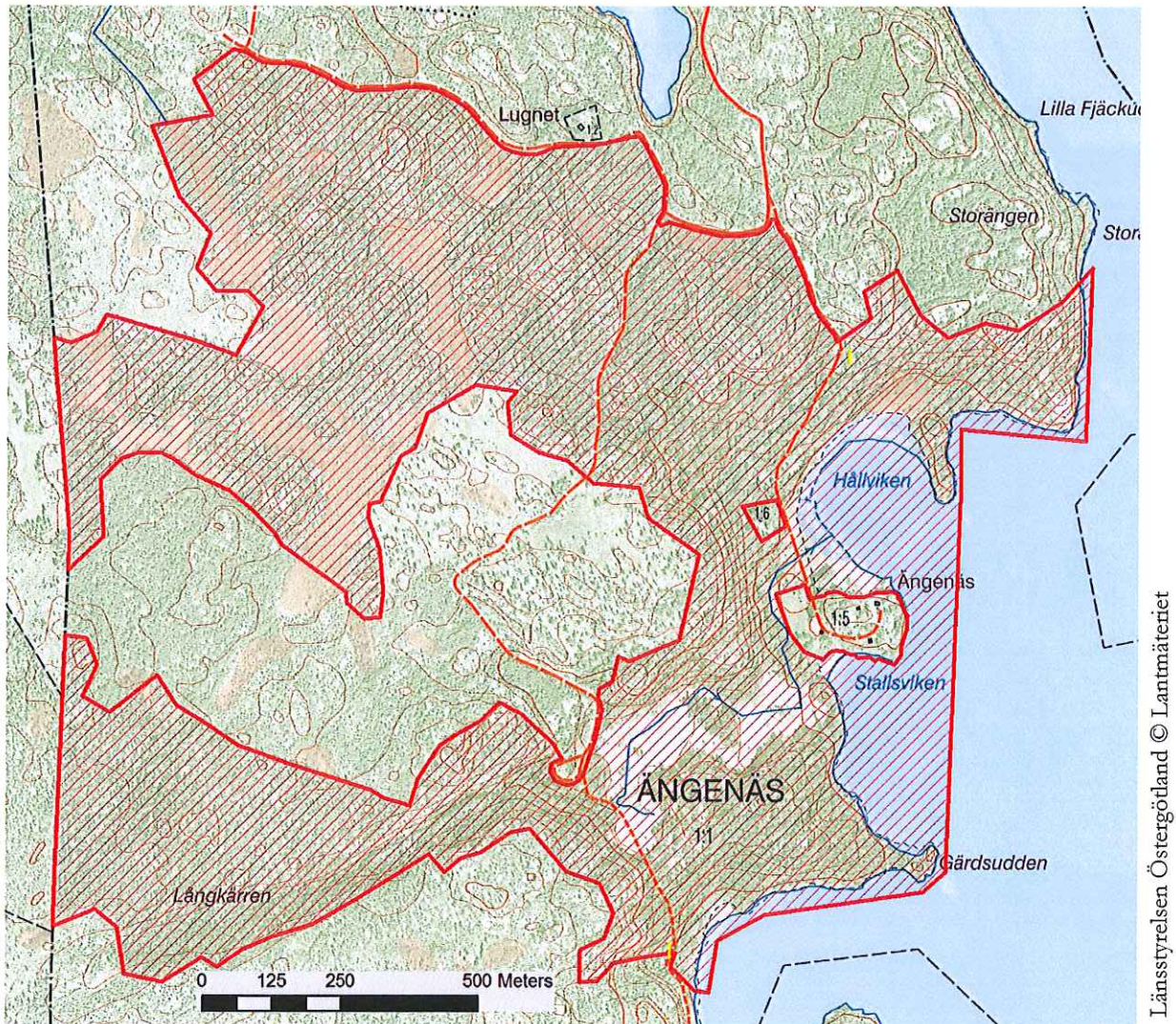
1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar

Sändlista

Holmen Skog, Anders Sydén, Vattengränd 2, 601 88 Norrköping
Ängenäs 1:5, Jan Lindqvist, Gröna vägen 18A, 612 40 Finspång
Ängenäs 1:6, Magnus Lorentz Ekelund, Åkerbyvägen 94, 183 35 Täby
Ängenäs jaktlag, Leif Allard, Kraftvägen 107 A, 605 80 Svärtinge

Kopia till

Naturvårdsverket, registator@naturvardsverket.se
Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se
Finspångs kommun, kommun@finspang.se
Naturskyddsföreningen i Finspång, bo_tufvesson@hotmail.com
Risinge hembygdsförening, risinge.hembygd@hotmail.com
Sveriges geologiska undersökning, sgu@sgu.se
Reservatsförvaltningen, maria-taberman@lansstyrelsen.se;
mikael.burgman@lansstyrelsen.se

Karta tillhörande Länsstyrelsens beslut för Ängenäs naturreservat beslutat 2016-03-17, NVR-id 2024049, dnr 511-658-15.